

บทคัดย่อ

รูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี 4) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนราชวินิต นนทบุรี เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสังเกตข้อมูล แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ในการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี พบว่า ระดับปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนราชวินิต นนทบุรี ระดับต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนราชวินิต นนทบุรี ระดับต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการมุ่งเน้นการบริหารจัดการที่มีระบบ ซึ่งปัญหาการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษายังขาดการสื่อสารอย่างทั่วถึงในการดำเนินงาน การติดตามผลการพัฒนาวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษายังไม่ต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วม โดยมีแนวทางการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) และด้านการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. รูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการ และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี พบว่า หลังใช้รูปแบบผู้บริหาร และครูมีระดับการปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โรงเรียนราชวินิต นนทบุรีสูงขึ้น และโรงเรียนราชวินิต นนทบุรี มีระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น

4. ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมโรงเรียนราชวินิต นนทบุรี ระดับมากที่สุดทุกด้าน และความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมโรงเรียนราชวินิต นนทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด

รายละเอียดของรูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมโรงเรียนราชวินิต นนทบุรี

ภาพ รูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมโรงเรียนราชวินิต นนทบุรี

รูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมโรงเรียนราชวินิต นนทบุรี ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมโรงเรียนราชวินิต นนทบุรี ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมผ่านวงจร PDCA เรียกว่า PIQA-PDCA MODEL (Participatory Internal Quality Assurance through PDCA) ประกอบด้วยระบบหลัก 6 ด้าน (6 Core Systems) คือ

- 1) การกำหนดมาตรฐาน (Plan)
- 2) การวางแผนพัฒนา (Plan)
- 3) การดำเนินงาน (Do)
- 4) การติดตามตรวจสอบ (Check)
- 5) การรายงานผล (Check/Act)

6) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Act)

และกลไกขับเคลื่อน 3 ด้าน (3 Driving Mechanisms)

- 1) การมีส่วนร่วม 4 มิติ
- 2) วงจรคุณภาพ PDCA
- 3) ระบบสารสนเทศ

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมโรงเรียนราชวินิต นนทบุรี ที่จะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ของครู

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ ดำเนินการดังนี้

การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานคุณภาพตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้ปกครอง ฯลฯ
3. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์บริบทสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา (SWOT) เพื่อสังเคราะห์เป็นมาตรฐานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับผู้เรียนและท้องถิ่น
4. การมีส่วนร่วมในการนำเกณฑ์มาตรฐานระดับสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
5. การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา จุดอ่อน จุดแข็งเพื่อการตัดสินใจเลือกประเด็นที่จะดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
4. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษามีความชัดเจนสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามียุทธศาสตร์ที่สามารถ ปฏิบัติได้และส่งผลต่อเป้าหมายของสถานศึกษา
5. การมีส่วนร่วมในการจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในรายละเอียดของแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาก่อนนำไปใช้กระบวนการบริหารคุณภาพมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน

1. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดผู้รับผิดชอบงาน / โครงการ / กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

3. การมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขระหว่างการทำงานเพื่อความสะดวกคล่องกับสถานการณ์และบรรลุผล ตามเป้าหมาย

4. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลสำเร็จการปฏิบัติงานตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม ตามวัตถุประสงค์และรายงานการดำเนินงานตามแผน

5. การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self - Assessment Report: SAR)

1. การมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการประเมินผลและจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR)

2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ขอบเขตและแนวทางการดำเนินการในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3. การมีส่วนร่วมในการจัดทำกรอบและเครื่องมือในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4. การมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในรอบปีการศึกษาเพื่อจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

5. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษานำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการรายงานและเปิดเผยผลการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด ผู้ปกครอง และชุมชน

3. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการนิเทศ ติดตามเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4. การมีส่วนร่วมในการนำผลการตรวจสอบไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

1. การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมายและพันธกิจที่ชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานชาติและบริบทสถานศึกษา

2. มีระบบบริหารจัดการที่ดี คือ มีโครงสร้างและคณะกรรมการที่ชัดเจนในการกำกับดูแลการประกันคุณภาพ.ดำเนินการตามแผนพัฒนาที่วางไว้ มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้เรียน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน และประเมินผล

4. การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้คิดและปฏิบัติจริง นำไปใช้ได้จริง มีการวัด ประเมินผลที่หลากหลายและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนา

5. การพัฒนาบุคลากรและสภาพแวดล้อมอยู่เสมอ โดยพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสร้างขวัญ กำลังใจการทำงาน

6. การใช้ข้อมูล/เทคโนโลยีสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้